

mensken amkimen san. At wiar ünbegripelk skrekkelk. Oober wiar det würtelk a heel?

Wi küd üs de gaskoomer bluat uunluke auer det a skrekkelk tidj 1945 tuaanj wiar. Nü mut arken det KZ uunluke en neemen wurd diar kweelet of fergetet. De gaskoomen de tidj faan a gaskoomer ütj Auschwitz ging ens föörbi. De heel oober as iiwig.

Daaling as det KZ en „Museum“. Uun a mataalem siig ik en bilj, diar üüb siig´am en krüs huar Jiisus bi hinget. Eener wat jo fangd hed hee sin hööb üüb Jiisus mä en spiker iin uun a woch ritset. Uk dediar maan stoorew uun a gaskoomer. Hi käänd üüs reder Jiisus. Hi stoorew twaar uun en gans skrekkelk steed, dach ham stään de hemel eeben. Ütj de heel ober, huar üs Jiisus uun´t nei testament üs so för wäärnt (z.B. Matthäus 7,13; 5,29-30; 18,8) kön´am ham ei muar ütj a stoof maage an at jaft nian halep muar, wan a mensk diar iarstens iinuukimen as. Auer det de heel uun´t jindial tu Auschwitz iiwig as, kön hi uk nimer uunluket wurd.

Uk a hemel as iiwig. An det as de plaats huar god üs haa wal. Leet´m diaram nuadige, iin uun a hemel tu kemen. Rep´m de nööm Jiisus uun, en buke´m diar mä a hemel! Efter en föödrach fraad mi en wüf gans apreget: „Kön´am a hemel auerhaupt buke? Det schocht jo üütj, üüs wan de lidj üüb raisen gung wel!“ Ik stemet ham tu: „Hoker ei buket, komt ei tu steed. Wan dü tu Hawaii wääl, bukest dü dach uk en güljig faarkoord för a fliiger.“ Hat fraat weler: „Det faarkoord skal dach betaalet wurd?!“ Uu jä det faarkoord tu a hemel uk! Det as oober so pöberjüür, det at neemen faan üs betaale kön. Üüs san (Sünde) ferhanert det. God düljet uun san hemel nian san (Sünde). Hoker efter detheer leewent de iiwighaid bi god uun a hemel ferbring maad, skal iarst faan sin skilj freimaad wurd. Wi kön bluat freimaad wurd dör en persuun rian en saner san (Sünde) – en dediar persuun as Jiisus. Bluat hi alian kön det betaale! An hi hee´t betaalet mä sin blud, dör san duas bi´t krüs.“

En wat skal ik nü du, dat ik uun a hemel kem? God nuadigt uk üs, diarmä uk wi redet wurd. Muar steeden uun a biibel nuadige üs, üüb de rep (Ruf) faan god tu reagiarin:

- **„Ring´m diarefter, troch de naar puart iin tu gungen“** (Lukas 13,24).
- **„Dum buuse, dan det hemelrik as nai tu üs kimen!“** (Matthäus 4,17).
- **„Gung´m troch de naar puart, dan widj as de puart an briad de wai, di tu´t ferderew feerd. An at san en mase, wat üüb ham iingung. Dan naar as de puart en smeel as de wai, wat tu´tleewent feerd, oober ei fölen finj ham.“** (Matthäus 7,13–14).
- **„Grip det iiwig leewent, tu wat dü berepen wurden beest“** (1. Timotheus 6,12).
- **„Liaw uun Jiisus, en dü wurst redet“** (Apostelgeschichte 16,31).

Ham markt de iarst an de dringelkhaid uun a biibelsteeden. So handle wi bluat konsequent, wan wi de nuadigin tu a hemel swaare mä en gebeet, wat ham so uunhiar küd:

„Jiisus, ik haa daaling leesen, dat ik bluat troch di iin uun a hemel kem kön. Ik maad ens bi di uun a hemel wees. Rede mi diaram föör de heel, huar ik auer al

min skilj eentelk hen hiar. Auer det dü mi so leew heest, beest dü uk för mi bi´t krüs stöwrwen en heest diar de stroof för min skilj betaalet. Dü schochst al min skilj – faan min kinthaid uf uun. Dü käänst arke san (Sünde), ales, wat ik nü witj, oober uk ales, wat ik al loong ferjiden haa. Dü käänst archke reering faan min hart. För di san ik üüs en eebenslaanjen buk. So, hü ik san, kön ik ei tu di uun a hemel kem. Ik bad di, ferjiuw mi aal min skilj, wat mi faan harten iarig dee. Kom dü nü uun min leewent an mai at nei. Halep mi, ales uftuleien, wat för di ei rocht as an skeenk mi nei dun, (Gewohnheiten) soken wat oner din seegen stun. Slütj mi din wurd, de biibel, eeben. Halep mi, dat ik ferstun, wat dü mi sai wel en skeenk dü mi en hart wat üüb di harket, diarmä ik du, wat di gefäält. Dü skääl faan nü uf uun man hergod wees. Ik wal di fulge, wise mi de wai, hün ik gung skal uun ale tidjen faan min lewent. Ik toonke di, dat dü mi hiard heest, dat ik nü en godeskint wees mut, wat ens bi di uun a hemel wees mut. Aamen.“

Direktor und Professor a. D.
Dr. Ing. Werner Gitt

Hü kem ik uun a hemel?

Original Title: Wie komme ich in den Himmel?
Author's home page: www.wernergitt.de
Translation from German: Ellen und Philipp Früchtnicht
Correction: Enken Tholund

Publisher: DIE BRUDERHAND e.V.
Am Hofe 2; 29342 Wienhausen; Germany; Tel.: +49 (0) 51 49/ 98 91-0, Fax:-19
E-Mail: bruderhand@bruderhand.de; Homepage: bruderhand.de

Nr. 842: Friesisch/ Frisian, 2nd Edition 2012 (Fering, Nordseeinsel Föhr)

Werner Gitt

Hü kem ik uun a hemel?

De fraag efter a iivighaid wurd faan en mase mensken wechtrakt. Det sä wi uk bi dönen, wat auer hör aanj efterteenk. Drew Barrymore det as ian faan de litj üütj Hollywood uun Ameerika. Hat hee üüs letj foomen uun de film „E.T. – der Außerirdische“ mäspellet. Üüs hat 28 juar ual wiar (bäären 1975) saad hat: „Wan ik för min kaat sterew skul, do skal min kaat min eesk tu freeden fu. Do lewe ik tumanst uun min kaat widjer.“ Kön ham nian skrek fu för so letjet weden uun ferbinjing mä a duad?

Üüs Jiisus üüb a eerd lewet, kam föl mensken tu ham. Hör uunleien wiar miast altumal eerdsch aard:

- **Tjiin kranken (Aussätze) wul sünj wurd** (Lukas 17,13),
- **Bliinjen wul weler luke** (Matthäus 9,27),
- **Eener wul halep haa bi en striidj am an arafidial** (Lukas 12,13-14),
- **Pharisäer fraat of ham a Kaiser stjuüren betaale skal** (Matthäus 22,17).

Bluat man mensken kaam tu Jiisus, am faan ham tu weden tu fun, hü ham uun a hemel komt. En riken jongen maan kaam tu ham en fraat: „**Wat skal ik du, diarmä ik det iiwig leewent arwe?**“ (Lukas 18,18). Ham wurd saad, wat hi du skul, nemelk: ales ferkuupe, huaruun sin hart ham hinget an Jiisus fulige. Hi wiar uu so rik, hi befuligt de riad ei en fersichtet diarmä üüb a hemel. Et jeew uk lidj, jo soocht de hemel goorei iarst, oober jo wurd faan Jiisus diarüüb hewiset üüs hi jo meet. An do saad jo gliks tu. Zachäus wul Jiisus sä. Oober hi foon muar üüs wat hi toocht hed. Efter de beschük uun´t hüs faan Zachäus bi´t

kofedranken – foon hi de hemel. Jiisus stäald feest: „**Daaling as detheer hüs hial wurden**“ (Lukas 19,9).

Hü fant ham a hemel?

Efter det wat bi´t nü saad wurden as, kön wi feesthual:

- Det hemelrik fant ham üüb an gans bestemten dai. Det as gud tu weden, dan so wurt det uk för di, leew leeser en leew leeserin, daaling mögelk, det iiwig leewent tu fun.
- De fertiinst faan det hemelrik as ei mä en leistung ferbünjen.
- Det hemelrik kön ham gans ünferwaans finj.

Üüs aanj föörsteling, uun a hemel tu kemen, as dörwech ferkiard, wan wi faan godes wurd ütjgung (det wat god saad hee). En schongsterin (Sängerin) song uun en stak auer en kloon, hi hed juarenloong uun a zirkus werket en häälnü ap: „Hi komt seeker uun a hemel, dan hi hee en mase mensken bliis maaget.“ En rik wüf ütj en graten ferian leet en aarmenhüs bau, diar küd 20 wüfen amsonst uun lewe. At jeew oober ian bedingung: De wüfen skul jo ferplichte, arken dai en stünj för det sialenhial faan det rik wüf tu beedigen.

Wat brant üs uun a hemel?

Am det unswurd faan detheer fraag dütelk tu maagin hee Jiisus üs en gliknis fertäald. Uun´t buk Lukas kapitel 14,16 snaaket hi faan en mensk (deheer stäänd uun´t gliknis för god), wat en grat fest (det stäänd uun det gliknis för a hemel) ütjracht wal, en tuiarst bluad nuadigen tu ütjsoocht lidj ferstjuurd. De unswurden maat gans ring tu mud. Een efter de öler enskiljiget ham. De iarst saad: „Ik haa en stak lun keeft“, de naist: „Ik haa mi jüst iarst befreid. Diaram kön ik ei kem.“ Jiisus beanjigt det gliknis mä det uadial faan a hüsmaan: „**Ik sai jam, dat ei een faan de maaner wat nuadigt wiar min oontmool (Abendmahl) smeekt**“ (Lukas 14,24).

Diaruun schocht am det am de hemel wan of ferlees kön. Diar huar´t üüb uun komt as det, uunnemen of ütjslauen faan de nuadiging. Gungt det noch ianfaacher? Dach wel ei! Wan ens en mase mensken faan a hemel ütjslööden wurden san, do ei diaram, auer det jo de wai ei käänd haa, sondern auer det jo de nuadiging ütjslaanjen haa.

Dön trii uun det gliknis neemd lidj san üs nian föörbilj, dan neemen naamt de nuadiging uun an komt tu det fest! Fäält det fest nü ütj? Nee! Efter de ufbööden stjuürt de hüsmaan aueraal nudianuadigen hen. Nü wurd nian wäärdig kurden muar drükt. Nü rept hi üs tu: „Kem´am!“ An det as det wat täält. An arken, wat ham nuadige leet, hee en seeker steed bi det fest. Wat pasiaret nü? Jä, de lidj kem – sogoor grat sköölen. Efter en sküür luket de hüsmaan hüfölen diar san. At as noch steed! Hi said tu sin tiinstknechter an tiinstfoomnen: „Gung´m weler ütj! Nuadige´m widjer iin!“

Bi detheer steed maad ik det gliknis üüb üs auerdreeg, dan det draapt jüst üüb üüs laag daaling tu. At jaft noch frei steeden uun a hemel. An a hergod said tu di: „kom, nem din steed uun a hemel iin! Wees kluk en besat dan plaats uun a hemel för de iivighaid! Du´t noch daaling!“

A hemel as unbegripelk smok, en diaram ferglikt ham Jiisus mä en grat fest. Uun a 1. korinterbriaf (kap. 2,9) ständ diar tu: „**Wat nian uug sän an nian uar hiard hee en iin uun nian menskenhart kimen as, wat god för jo hee, wat ham leew haa.**“ Mä niks, oober uk mä

goorniks üüb deheer eerd as a hemel bluat en letj stak tu fergliken. Uu so smok as at diar! A hemel mut wi üüb arke faal ei ferpaase, dan hi as so wäärdig. Eener hee för üs de dör tu a hemel eeben slööden. Det as Jiisus, de dring faan üüs hergod! Ham haa wi det uk noch tu fertoonken, det at so ianfach as, diarhen tu kemen. Nü leit det bluat noch uun üs, of wi det wel of ei. Bluat hoker so ünkluk as üüs de trii maaner uun det gliknis, naamt de nuadiging ei uun.

Jiisus redet üs

Uun a Apostelgeschichte (kap. 2,21) lees wi en temelk wichtigen fääs: „**Arken, wat Jiisus unnept, wurd redet.**“ Det as een faan a steeden huart üüb uun komt uun´t nei testament. Üüs Paulus linsperet wiar uunt suart hüs uun Philippi, broocht hi det uun en stak snaak mä de maan wat üüb ham üübpaase skul üüb a ponkt: „**Liaw uun üüs herr Jiisus do wurdst dü redet, dü en din hüs**“ (Apostelgeschichte 16,31). Deheer bööd as kurt en knaap, oober det feranert üüs leewent. Noch uun deheer naacht bekiard ham de üübpaaser tu Jiisus.

Et jaft wat, wat wi ünbedingt wed skel: Jiisus maad üs faan de wai wech haale, de uun a ferdamniss aanjiget, a heel (Hölle). Auer hemel en heel said de biibel, dat de mensken diar iiwig san. Det ian steed as herelk, det öler skrekelk. En traad steed jaft det ei. Fiiw minüten efter de duad kön neemen muar sai, mä a duad as ales föörbi. Uun a persuun Jiisus entskiast ham ales. Huar wi iiwig bliiw hinget faan een iansigst persuun uf: Jiisus – en faan üüs amgung mä ham!

Üüs ik uun Polen onerwai wiar am en föördrach tu hualen, besoocht wi det KZ Auschwitz ütj a naist wäältkriich. Hü wi witj san diar skrekelk saagen för ham gingen, faan 1942 bi´t 1944 wurd diar muar üüs 1,6 miljuunen mensken, föör´t miast juuden, fergaset an do apbraand. Uun a buken wurd faan a ‚heel faan Auschwitz‘ snaaket. Ik haa auer de diar beteekning efter toocht, üüs wi faan en maan, wat diar werket, troch en gaskoomer feerd wurd, huar üüb mool 600